

Szendrői távcső

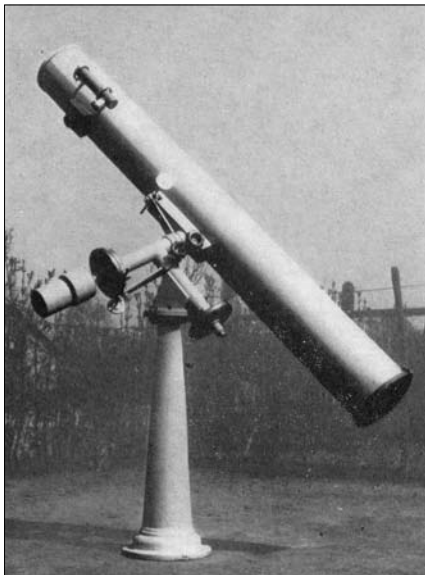
Tokár József hetvennégy éves szendrői lakos vagyok. Egyszerű fizikai munkásként dolgoztam és éltem a magam kis életét. A csillagos ég látványa, az esetenkénti jelenségek élményszerűsége már gyermekkoromban elbűvölt és lenyűgözött. Akkoriban még nem szennyezték be az éjszakai égboltot a földi lámpák fényei.

A csillagászat iránti erősebb érdeklődést majd csak felnőtt koromban keltette fel Kulin György egy barkácsfolyóiratban közölt cikksorozata, amelyben ismertette a távcsőtükör házi készítésének módját. Akkor fordultam az Uránia vezetőihez részletesebb tanácsokért, és így lettem tagja a Csillagászat Baráti Körének. Erről igazolványt is kaptam, melynek száma 2924. Az élet minden szép és nemes adományára fogékony voltam és vagyok, de mindegyik között leginkább a csillagászat nyűgözött le. Elvégeztem egy alapismereteket nyújtó tanfolyamot, ismeretterjesztő könyveket olvastam, az akkoriban induló és kibontakozó űrutasítási eseményeket figyelemmel kísértem. Távcsöves bemutatókat és előadásokat tartottam, iskolai csillagász szakkört szerveztem. Benne voltam fülig! Kulin György elhivatottságából rám is ragadt jócskán. Közben családi házat építettem, családot neveltem. Két végéről égettem a gyertyát.

Ma már takaréklángra kapcsolom. Távcsövezni az utcai lámpák miatt nem lehet. A természettel úgy tartom a kapcsolatot, hogy kevéske szántóföldemet művelgetem, és a saját részünkre néhány állatot tartok. Azt a napenergiát, amit a növények a nyáron csapdába ejtenek, ételmisszer formájában el is fogyasztjuk. Ennél szorosabb kontaktust közöttem és az égbolt között el se lehet képzelni.

Ócsém, Tokár László, tagja a Magyar Csillagászati Egyesületnek. A kiadványok rajta keresztül hozzám is eljutnak.

Nagyon sajnálatos, hogy a Föld és Ég, ember és világ valódi kapcsolatának tárgyán a népszerű óriási többsége teljesen tájékozatlan, illetve rosszul tájékozott, így mentálisan alkalmatlan normális társadalmi együttélés-

200/1700-as Newtonom A távcső világában

re. Ebben a modern korban, a tudományok fejlettségének ezen a szintjén kétségbeejtő az a zagyva szédelgés, amiben az emberi populáció fuldoklik. Talán még soha sem volt az áltudományoknak oly vesztett mértékű aktivitása, mint mostanában. Hány Kulin György, hány Carl Sagan, hány James Randi kellene ide, hogy gátat vessen a zagyvaság áradatának? Reménytelen állapot! Próbáltam kitalálni, mi lehet ennek a vigasztalan helyzetnek az oka. Egyetlen magyarázatát tudom: a tudományos ismeretek megszerzése, a tudomány fejlődésének, előrehaladásának követése egyre nehezebb, egyre intenzívebb szellemi erőfeszítést igénylő kemény munka. Erre viszont nagyon kevesen hajlandók és képesek. Sokkal egyszerűbb valami zagyvasuta teóriát bevenni és szajkózni. Gondoljuk csak meg, hogy a tudományos ismeretterjesztő művek megírása is mily nehézségek elé állítja azok szerzőit. Egyetlen komolyabb képletet le nem írhatnak, mert a könyv eladhatóságának az esélyét rontják vele. Egyéb-ként is úgy érzem, egyre inkább szikk tudományosan műveletlennek lenni. Milyen kor ez? És milyen lesz a további?

Olvasgatom a Meteorban a cikkeket a tarján távcsöves találkozókról. A műszerek csodásak, a fiatalok szépek és bizonyára okosak is. Jó ilyet látni. Csak többen lennének!

Mellékeltlen küldök egy fotót saját készítésű távcsövről: 200/1700-as Newton. A kép A távcső világa 1975-ös kiadásában is látható.

Tokár József

Nagyszénási csillagok

Nagyszénáson a Czabán Samu Művelődési Ház hosszú évek óta az MCSE tagja, Mira csillagászati szakköre és – időközben alapítójáról elnevezett – Kiss György Csillagdája már 34 éve működik (2000-ig Kiss György vezette, majd halálától az én vezetéssel megy tovább). A szakkör minden tanévben október 1-től indul, május végéig tartja foglalkozásait átlagban havi két alkalommal. Ehhez tartozik még évi egy egynapos szakköri kirándulás az önkormányzat által biztosított mikrobusszal. Bejártuk az ország jó részét, csillagvizsgálókat, planetáriumokat, múzeumokat látogattunk meg. Tagságunk összetétele állandóan változik – ezért is kapta a szakkör a Mira nevet –, vannak, akik kisiskolás kortól a középiskola végéig, vannak, akik még tovább is, de olyanok is akadnak, akik későbbi beiratkozás miatt csak egy-két évig járnak a szakkörbe. A tanulókon kívül felnőttek is voltak, vannak a szakkörben, az idősebbek közül is több tagunk volt, többen a szakkör alakulásától életük végéig jártak hozzánk. Ebben az évben – az előzetes információk szerint – óvodásoktól nagyszülőkhöz minden korosztályból lesznek a tagok között.

A Kiss György Csillagdát tiszta, vagy jórészt tiszta idő esetén minden pénteken kinyitjuk: sötétedéstől várjuk az érdeklődőket. Ketten végezzük azt az ismeretterjesztő munkát, amit az alapító, Kiss Gyuri bácsi végzett egyedül. A Csillagda kezelését Zahorecz István amatőr csillagász, állandó szakköri tagunk vállalta magára, én a szervezést és a szakkörvezést végzem. Csoportokat is szívesen fogadunk más településekről

– akár más időpontban is –, egyeztetés után. A Ságvári utca 26. sz. alatt található a Csillagda (a rendőrség melletti udvar).

Természetesen nap- és holdfogyatkozáskor, vagy pl. a Vénusz-átvonuláskor rendkívüli nyitvatartás keretében tartunk bemutatókat. Ezen kívül Orosházán a Múzeumok éjszakáján már két alkalommal, Mezőkovácsházán a Gimnázium meghívására a diákoknak tartottunk bemutatót. 2009-ben szeretnénk bekapcsolódni a Csillagászat Nemzetközi Éve országos rendezvénysorozatába és a Kutatók éjszakájába is.

Földi Andrásné

35 éves a Posztoczky Károly Csillagvizsgáló

2008. november 15-én ünnepelni jöttünk össze a tatai csillagdába, hiszen 35 éve, 1973 novemberében nyílt meg a létesítmény.

Hívó szavunkra összegyűltek a régi és a jelenlegi szakköri tagok, jelen volt a Tatai TV, a megyei és helyi sajtó, valamint Tata város vezetésének képviselői. A város és a megyei TIT összefogásának és támogatásának köszönhetően a csillagda nem jutott a bezárás szomorú sorsára. Sőt! A jelen és a jövő biztosítottak látszik. A csillagvizsgáló felébredt csipkerózsika álmából, él és virul. Városi csillagászati vetélkedő, heti rendszerességű előadások, távcsöves bemutatók és a lakosság érdeklődése bizonyítja: az intézmény működik.

A jeles napon, délelőtt 10 órakor ünnepi műsorral vártuk a vendégsereget. A csillagda építésére emlékeztek a még élő egykori

tagtársak – sajnos már többen eltávoztak közülünk. Megemlékeztünk Posztoczky Károly munkásságáról és a hagyatékát képező műszerek is bemutatásra kerültek. A „Mit üzennek a csillagok és a bolygók” című előadás főleg a nem csillagász vendégeknek szólt. Száraz, számokkal zsúfolt „továbbképzés” helyett szórakoztató ismeretterjesztés volt.

Ebéd után, gőzölgő kávé mellett megindult a visszaemlékező beszélgetés. Diákon láthatók korábbi önmagukat vendégeink építés és táborozás közben. Délután jeles vendég érkezett Bartha Lajos személyében. Színes előadást hallhattunk tőle Regiomontanustól Posztoczky Károlyig címmel. Remek volt!

Az estebe hajló délután további része baráti beszélgetéssel, visszaemlékezéssel telt el.

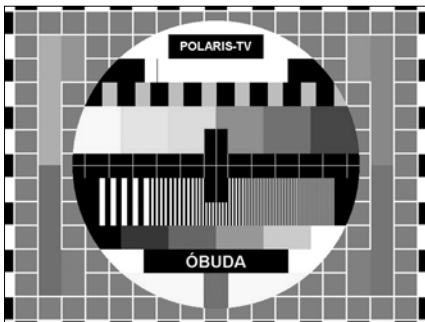
Minden résztvevő felírta nevét a fali csillagtérkép hátoldalára, majd azzal vettünk búcsút: találkozunk öt év múlva (a szakkörösökkel meg jövő héten, kedden este hatkor)! Úgy legyen!

Fenyvesi János

További információk: konkoly.csillagaszat.hu

Az első magazinműsor a Polaris TV-n

A téli napforduló, valamint a közelgő csillagászat éve alkalmából a Polaris TV december 21-én reggel 7:00 és délelőtt 11:00 között csillagászati műsort „sugárzott”. Ez volt a Polaris Csillagvizsgáló internetes televíziójának első olyan programja, amelyen nem előadást vagy rendezvényt közvetített, hanem egy riportokat és bejátszásokat tartalmazó élő magazinműsort sugárzott. A műsort egyben főpróbának is szántuk az április elején esedékes 100 óra csillagászat elnevezésű nemzetközi akció előtt, melyben a webes közvetítésnek jelentős szerepet szánunk.

Monoszkópunk

A téli napforduló alkalmából az írországi amatőr- és hivatásos csillagászok szerveztek egy internetes adást – ebbe kapcsolódtunk mi is. Az írországi Newgrange-ből 9:30 és 10:30 között közvetített napfordulós napkelte átvétele mellett több stúdióbeszélgetés is elhangzott, emellett határainkon kívül élő MCSE-tagok is bekapcsolódtak az adásba.

Pete Gábor adásrendező intésére várva: kezdődik a műsor!

Mit keresett James Bond a Paranalon? Válaszol: Budai Edina és Boros-Oláh Mónika

A legérdekesebb helyszín természetesen az írországi Newgrange volt, mely egy bronzkori megalitikus síremlék. A 80 méter ármérőjű lapos és kerek építménybe a téli napforduló idején egy folyosón keresztül a kelő Nap több percen át megvilágítja a belső sírkamrát. A newgrange-i napkeltét végül a borult idő miatt nem láthattuk, azonban erre az eshetőségre is felkészültünk: animációkkal és szakértőkkel kommentáltuk az eseményeket.

Az írországi mellett nyolc helyszínt kapcsolunk élőben, ahol tagtársaink adtak interjút, alkalmanként a hang mellett webkamera szolgáltatotta mozgóképpel.

Exobolygó-modellezés: Kereszturi Ákos Rieth Annával és Szabó Ágnessel beszélget

A napforduló napján hivatalosan is elindult a www.csillagaszat2009.hu honlap, amely a Csillagászat Nemzetközi Évében fog az eseményekről beszámolni. A vasárnap reggeli adást a korai és szokatlan időpont ellenére 100–150 érdeklődő követte. A műsorban az

A rendezői sarok: Pete Gábor és Tepliczky István

aktualitások mellett a csillagvizsgáló kupolájában, a távcső mellett is készült interjú, a nézők pedig nyomon követhették a Polarisba tervezett exobolygó-modellek készítését.

Előadótérünk stúdióvá alakult át

A műsor készítői a következők voltak: szerkesztő-műsorvezető: Mízsér Attila, adásrendező: Pete Gábor, webes kapcsolat: Tepliczky István, szinkrontolmácsolás: Spányi Péter, Vizi Pál, operatőrök: Kerényi Lilla, Dinnyés Lajos, Nyerges Gyula, Klimaj Renáta, asszisztensek: Boros-Oláh Mónika és Sárnecky Krisztián.

Az adás anyaga hamarosan felkerül az MCSE médiatárába (www.mcse.hu).

MCSE